

TEKST:
KARIN JAHROMI

Met UDL naar inclusief onderwijs

Op 27 mei organiseerde ECIO (Expertisecentrum Inclusief Onderwijs) een online studiemiddag over 'Ontwerpen van exclusieve(re) leerroutes met UDL'. Vanuit I&W kon er helaas niemand bij aanwezig zijn. Gelukkig wilden Martine Hoefeijzers en Ditte Ilbrink – die deze middag leidden – ons wel bijpraten over wat UDL is en hoe dit zorgt voor echt inclusief onderwijs.

Martine Hoefeijzers en Ditte Ilbrink werken bij CINOP als onderwijsadviseur binnen het team flexibilisering. Stichting CINOP is een onderwijskundig advies- en onderzoeksbureau voor 'een leven lang ontwikkelen', waarvan ECIO een expertisecentrum is. Martine houdt zich met name bezig met beroepsonderwijs en good-practice voorbeelden binnen hbo en universiteit. Ditte is onderwijsadviseur.

Diversiteit als uitgangspunt

UDL staat voor Universal Design

for Learning. Letterlijk vertaald: universeel ontwerp voor 'het leren'. Het staat voor een manier van onderwijs geven waarbij diversiteit van studenten het uitgangspunt is. Kort gezegd bereik je dit door de inzet van flexibele doelen, methoden, materialen en evaluatienormen. Daarmee kom je tegemoet aan de verschillende behoeften van studenten en kun je effectief inclusief onderwijs bieden. Het uitgangspunt bij UDL is feitelijk: gepersonaliseerd onderwijs voor elke student. En dus ook de student met een fysieke beperking, de zwangere, mantelzorgende of neurodivergente student.

Om het principe van UDL wat con-

creter te maken komt het voorbeeld voorbij van de speciale lift of de ijzeren 'oprijplaat' voor de student in een rolstoel. Dat leek mij een goed voorbeeld van 'universeel ontwerp'. Het tegendeel is het geval. Dit zijn namelijk aanpassingen nadat een gebouw al klaar is. Bij het ontwerp is dus niet voldoende aan mensen in een rolstoel gedacht. Met UDL voorkom je dit soort te late aanpassingen. Want je houdt in het ontwerp al rekening met diversiteit.

Maatwerk en persoonlijke leerroutes

Flexibilisering van het onderwijs is een voorwaarde voor het toepassen

ROLSTOELOPGANG

DITTE ILBRINK

MARTINE HOEFEIJZERS

van UDL. Onderwijsteams op veel onderwijsinstellingen zijn al aan de slag richting flexibel onderwijs. De corona-periode gaf deze ontwikkeling een boost, omdat hierdoor de verschillen tussen studenten meer zichtbaar werden. Maatwerk en differentiatie in de vorm van verschillende leerroutes voor studenten zijn het nieuwe streven, waarbij er daarnaast nadrukkelijk oog is voor de ondersteuningsbehoefte van elke student.

Wil je als opleiding de principes van UDL toepassen in je onderwijs, dan moet je ze wel goed kennen en je ermee verbinden. De UDL-studiemiddag was bedoeld voor docenten en onderwijskundigen uit het mbo, hbo en universiteiten. Het gedachtegoed van UDL werd uitgelegd en de koppeling tussen UDL en het

flexibiliseren van onderwijs werd gemaakt. Om praktisch aan de slag te gaan met UDL hebben de aanwezigen casussen uitgewerkt. Want hoe los je bijvoorbeeld de situatie van een mantelzorgende student op? Hoe kan je ervoor zorgen dat college tijden aansluiten op de zorgtaken van zo'n student. Welke specifieke andere oplossingen zijn er nodig?

Meer vrijheid voor de student

Ook interessant bij de overgang naar onderwijs vanuit het UDL-principe is de rol van de student zelf binnen dit proces. Dit kan voor sommigen een lastige overgang zijn. Studenten met een ondersteuningsvraag moeten op dit moment vooral assertief zijn om aan te geven dat ze aangepast onderwijs

nodig hebben. Als onderwijs flexibel en meer inclusief ingericht wordt (met UDL) krijgt elke student (zowel 'reguliere' als studenten met een beperking) meer regie over zijn/haar leerroute en leerproces. Dat is een spannend proces omdat er dan niet meer precies gezegd wordt hoe je iets moet leren. Datgene wat je moet doen is wel duidelijk, maar de weg ernaartoe (het 'hoe') bepaal je zelf. Dat is best een overgang, voor alle studenten. Maar dit is wel waar UDL om draait. Want als iedereen een eigen leerroute heeft, vormt de student met een (functie)beperking geen uitzondering meer.

Uitdagingen voor de opleiding

UDL betekent in de praktijk dat de student de vorm mag kiezen bij het tonen van zijn/haar kennis over een

bepaald onderwerp: wordt het een essay, een presentatie of een documentaire? Voor de docenten is dit nog wel een uitdaging, want hoe beoordeel je de getoonde kennis inhoudelijk goed als die in verschillende vormen aangeleverd wordt (appels en peren)? Het implementeren van UDL en flexibel onderwijs heeft dus zeker gevolgen voor opleidingen. Denk aan het toets- en examensysteem, studiemateriaal en veranderingen ten aanzien van colleges en samenkomsten. Dat vraagt de nodige organisatorische en logistieke aanpassingen.

Naast deze 'hobbels' zijn er -hopelijk- ook voordelen voor de opleiding. Flexibilisering en een gepersonaliseerde manier van studeren zorgen als het goed is ook voor minder uitval én minder extra aanpassingen en ondersteuning voor individuele studenten. En wie weet bij veel studenten ook tot een hoger studietempo, omdat ze dankzij UDL met meer plezier studeren.

Eén oplossing helpt meer studenten

Terugkomend op het voorbeeld van de mantelzorgende student. Hoe help je die student vanuit het UDL-principe? Martine benadrukt dat bij het oplossen van een specifieke persoonlijke ondersteuningsbehoefte er altijd naar een gemene deler gezocht wordt waar mee je meteen een grote groep studenten helpt. Zoals bijvoorbeeld het zowel digitaal als fysiek aanbieden van de lesstof. De digitale vorm neem je dan op. Zo kan niet alleen de mantelzorgende student op een zelfgekozen moment (digitaal) studeren, maar ook de student met een (stofwisselings)ziekte die snel moe is en geen hele dagen naar school kan komen.

Ik vraag ter afsluiting wat er maatschappelijk nodig

is om inclusief onderwijs te ondersteunen en dat extra duwtje in de rug te geven. Volgens Martine is het onderwijs juist een heel geschikte plek om dit proces te starten en te blijven pushen. Het onderwijs raakt uiteindelijk niet alleen de student, maar ook het bijbehorende gezin, de docenten en de maatschappij als geheel.

UNIVERSAL DESIGN FOR LEARNING: VERSCHIL IS DE NORM

Toegankelijk inclusief onderwijs is mogelijk met UDL, waarbij je de diversiteit als uitgangspunt neemt. Een onderwijsontwerp dat rekening houdt met de verschillende leerstijlen, talenten en mogelijke belemmeringen. Minder ad-hoc aanpassingen, minder kosten en meer studiesucces.

1. Het aanbieden van informatie op verschillende manieren.
2. Het controleren van voortgang op flexibele wijze.
3. Het vergroten van betrokkenheid via verschillende leerstrategieën.

Meer over de uitkomsten van de UDL-studiemiddag en UDL zelf vind je hier: <https://ecio.nl/nieuws/terugblik-studiemiddag-ontwerpen-inclusieve-leerroutes-met-udl/>

Hier vind je UDL best practices uit o.a. Vlaanderen, waar ze al een stapje verder zijn: <https://ecio.nl/nieuws/implementatie-van-udl-internationale-best-practices/>

ADHD Vrouwencafé online - een feestje van (h)erkenning

tekst:

SASKIA ELSWIJK

Sinds afgelopen juni organiseert Saskia Elswijk het Online ADHD-vrouwencafé. Vanaf het begin is de animo groot en zijn er maandelijks gemiddeld 10 tot 12 bezoekers. Doe ook een keer mee!

Het online Vrouwencafé is iedere eerste vrijdag van de maand vanaf 20.00 uur. Wie er komt verschilt per maand en dat is het fijne van dit online café. Als het je uitkomt, doe je gezellig mee en niets moet. Sinds september is Moon van der Togt mede-host en organiseren we het Vrouwencafé samen.

Enkele reacties van bezoekers:

"Het is heel gezellig, en er zijn ook serieuzere gesprekken mogelijk. Ik krijg het gevoel van ruimte en acceptatie. Als ik pas later kan instappen of eerder stop is dat oké. Iedereen krijgt aandacht, het is een overzichtelijke groep."

"Wat er fijn aan is? De openheid, de concreetheid, de waarheid, de humor, de tips, het inleven van Saskia, het wederzijdse begrip."

"Het is erg fijn om de verhalen van anderen te horen en ervaringen uit te wisselen."

Vanuit het café bleek er behoefte om ook met thema's te werken. In september hebben we al drie online Burn-out Vrouwencafés georganiseerd. Moon vertelde over haar ervaring met burn-out en gaf veel informatie. We werden er allemaal blij van.

Naast het café ben ik ook betrokken bij het ADHD Women Project vanuit ADHD Europe. Hun missie is meer bewustzijn creëren voor ADHD bij meisjes en vrouwen. Dit doen zij o.a. met de supportgroep "Knowing me, knowing you" voor vrouwen uit de

hele wereld. Het is superinteressant te horen hoe ze in andere landen en culturen met ADHD bij vrouwen omgaan. Deze groep is in het Engels. Aanmelden kan via de site: <https://adhd-women.eu/support-guidelines/support-groups/>

Door heel Europa zijn er online initiatieven zoals ons ADHD-vrouwencafé. Een overzicht per land vind je hier: <https://adhd-women.eu/support-guidelines/country-support-assistance/>

We zijn hard aan het werk om ook een Nederlandstalige sectie op de site te krijgen met informatie die is toegespitst op Nederland en België, dus houd de site goed in de gaten. We hopen jou binnenkort ook te zien en spreken in het online Vrouwencafé! Kijk hier voor meer info en om je aan te melden, dan ontvang je de zoomlink: <https://impulsen-woortblind.nl/adhd/adhd-cafe/eemnes/>

